

та живописних творів Юрія Макушина. Наприкінці січня в музеї організували урочистий творчий вечір – зустріч з цією видатною людиною. Твори Юрія Макушина часто використовуються під час музейних заходів.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія Сучасної України. т.18. Київ. 2017. С.683-684.
2. Любаров, Ю. Страдание свойственно титанам : 24 января скульптору Юрию Макушину исполнилось 80 лет. Ю. Любаров. Вечерний Николаев. 2015. 27 января. (№ 10). С. 3
3. Христова Н. Юрий Макушин: жизнь в пространстве и во времени. Вечерний Николаев. 2020. 30 января. (№7). С.5
4. Чуткие струны Марка Лисянского. Автор-составитель Аров Б.Л. Николаев: Издательство Ирины Гудым, 2011. 304 с. С. 233
5. https://uk.wikipedia.org/wiki/Макушин_Юрій_Андрійович

Зорін В.В.,

провідний концертмейстер кафедри хореографії
ВП «МФ КНУКіМ», м. Миколаїв

**РОБОТА КОНЦЕРТМЕЙСТРА НА УРОКАХ ХОРЕОГРАФІЇ
ТА ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОГО РЕПЕРТУАРУ**

Професійна підготовка студентів хореографів визначається специфікою практичної роботи провідного концертмейстера, яка поєднує в собі інструментально-виконавську і музично-освітню діяльність. Головна роль провідного концертмейстера на заняттях класичного, народно-сценічного, сучасного танцю полягає у посередництві між музикою і хореографією.

Робота провідного концертмейстера з майбутніми хореографами є невід’ємною частиною освітнього процесу в навчальних закладах культури і мистецтв. Концертмейстерська майстерність вимагає високого музичного виконавства, художньої культури й особливого покликання. Провідний концертмейстер повинен володіти загальною музичною обдарованістю, гарним музичним слухом, уявою, вмінням охопити образну суть і форму твору, артистизмом, здатністю образно, натхненно утілити задум автора у концертному виконанні [2]. Музичний супровід формує у студентів естетичні навички, розширює їх музичний кругозір. Задля успішної організації такого процесу навчання необхідна чітка координація спільних навчально-виховних дій педагога-хореографа та провідного концертмейстера. Тільки з позиції творчого підходу можливо втілити усі задуми, мати високу результативність у виконавській діяльності студентів хореографічних класів. При підборі музики для виконання концертмейстер повинен чітко знати термінологію хореографічних шкіл, вміти адаптуватись до рухів колективу. Провідний концертмейстер повинен ретельно відбирати музичні твори для танцювальних вправ, які зрозумілі по стилю, жанру і характеру, мати яскраву виразну мелодію, чіткий метро-ритмічний малюнок та форму.

Головним критерієм відбору музичного матеріалу є ступень художньої складності музики, що виконується. Музичні приклади повинні бути гармонічними. Для підготовки студентів старших курсів слід використовувати динамічні фрагменти музики В. Моцарта, Л. Бетховена, Ф. Шопена (вальси, ноктюрни), М. Глінки, П. Чайковського. Важливим етапом роботи концертмейстера є правильний підбір нотного матеріалу. Принцип побудови вправ при заняттях класичним танцем залишається незмінним впродовж всього періоду навчання: *plie, battement tendu, battement tendu jete, rond de jambe par terre, battement fondu, battement frappe, battement double frappe, rond de jambe en l’air, adagio, petit battement, grand battement jete*. Для того щоб урізноманітнити музичний супровід бажано використовувати модуляцію в іншу тональність. Вступ до кожної вправи можна взяти з закінчення музичного уривку (2 або 4 такта з кінця) чи скласти самому. Коли вправа закінчується, програються

два акорди, які завершують вправу (домінанта та тоніка). Заняття прочитається з Plie (присідання). З цього руху починається екзерсис, тобто комплекс тренувальних вправ, які складають основу уроку класичного танцю. Мелодія повинна бути ліричною, розмір 4/4, 2/4; а також 3/4, або 6/8, музика плавна, темп – moderato або adagio. Нотні приклади: «Експромт» Ф. Шуберт; «Ноктюрн» Дж. Фільд; фрагмент з опери «Самсон і Даліла» К. Сен-Санс; «Повільний вальс» Г. Подільський. При роботі над battements tendus музика виконується в розмірі 2/4, рідше – 4/4; характер супроводу – чіткий, бадьорий. Темп на початковому етапі розучування moderato, потім – allegretto. Нотні приклади: «Танець» Б. Сметана; «Полька» С. Рахманінов; «Полька» А. Рубінштейн; «Полька» В. Зошенко. Музичний прийом staccato використовують концертмейстером при виконанні натягнутих рухів. На початковому етапі темп в розмірі 2/4 повільний, потім швидкий. Нотні приклади: «Полька» П. Чайковський; «Полька» В. Зошенко; «Норвежський танець» Э. Гріг. Твір 35; Танець з балету «Кавказький полонений» (уринок) В. Асаф'єв; «Марш» Ц. Пуні. Стрибки (Allegro) є технічною складовою уроку класичного танцю. Кожний стрибок починається та закінчується в demi – plie. Цей рух готує і завершує стрибок. Тому концертмейстеру необхідно чітко та з характером зіграти затакт, який готує до стрибка. Стрибки виконуються в різному темпі, в залежності від статі виконавців і рівня їх технічної підготовки. Чоловіча група виконує стрибки значно повільніше за жіночу групу, від цього змінюється характер гри концертмейстера. Музичний супровід до стрибків виконується у наростаючому темпі по мірі виконання вправи студентами. Музичний акцент фіксується на верхній позиції стрибка. Розмір 2/4, 3/4. Нотні приклади для стрибків: «Єгипетські ночі» К. Фельдман; «Танець» Bdur М. Глінка; «Полька» Es-dur А. Рубінштейн; «Вальс» As-dur Б. Годар; «Вальс» B-dur К. Гарбарь; «Вальс» C-dur Р. Глієр. Для технічного відпрацювання елементу Coda використовуються прискорений темп. Музичний розмір 2/4 з чітким ритмічним малюнком. Нотні приклади: «Галоп» з балету «Есмеральда» Ц. Пуні; «Coda» з балету Дон Кіхот» Л. Мінкус. Музичний розмір 3/4, 4/4 та повільний темп для виконання Port de bras – вправа, яка завершує всі попередні вправи. Нотні приклади: «Вальс» D-dur Ф. Бер; «Вальс» Des-dur І. Дмитрієв; «Прелюдія» G-dur А. Лядов; «Вальс» з балету «Муха-Цокотуха» Л. Усачьов; «Симфонічний вальс» Р. Фрімл; «Вальс» в-moll А. Хачатурян; «Вальс» cis-moll Г. Свірідов.

Підводячи підсумки, слід сказати, що методологічні основи при роботі провідного концертмейстера повинні відповідати цілям вищих навчальних закладів культури і мистецтв, що готують фахівців даної галузі. Головна і необхідна умова роботи провідного концертмейстера в класі хореографії – постійно підвищувати свій професійний рівень, вчитися у колег, використовувати власний накопичений досвід, працювати у творчому тандемі з педагогом-хореографом, збагачувати свої знання, бути у постійному пошуку нового музичного матеріалу.

Список використаних джерел:

1. Безуглая Г. Концертмейстер балета. Музыкальное сопровождение урока классического танца. Работа с репертуаром [Текст] / Г. Безуглая. – Санкт-Петербург, 2005. – 215 с.
2. Зихлинская Л. Первые шаги. Примеры уроков для молодых педагогов профессиональных хореографических училищ [Текст] : Практик. пособие по методике преподавания классич. танца в мл. классах (первый год обучения) / Л.Зихлинская, В.Мей. – К. : Логос, 2003. – 360 с.
3. Зорін В. В. Особливості організації уроку класичного танцю у вищих закладах освіти з позиції концертмейстера [Текст] / В.В. Зорін // Теорія та методика навчання та виховання : збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. Сковороди. – Випуск 43. – Харків, 2017. – С. 140–147.
4. Слупська Н. В. Принципи роботи концертмейстера у класі хореографії у вищих навчальних закладах [Текст] / Н.В. Слупська // Молодий вчений. – 2017. – №11 (51). – С. 679–684.